

Sygn. akt V ACa 258/13, V ACz 246/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 czerwca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – Wydział V Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Katarzyna Przybylska (spr.)
Sędziowie:	SA Maria Sokołowska SO del. Ewa Tomaszewska
Protokolant:	sekretarz sądowy Żaneta Dombrowska

po rozpoznaniu w dniu 4 czerwca 2013 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa A. U.

przeciwko Skarbowi Państwa - Wojewodzie (...)

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w B.

z dnia 21 grudnia 2012 r. sygn. akt I C 701/10

oraz zażalenia pozwanego na postanowienie o kosztach postępowania zawarte w tym wyroku

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 3 (trzecim) w ten sposób, że zasądza od powoda na rzecz pozwanego w miejsce kwoty 7.200 (siedem tysięcy dwieście) złotych kwotę 7.564 (siedem tysięcy pięćset sześćdziesiąt cztery) złote;

II. oddala apelację powoda;

III. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 5.520 (pięć tysięcy pięćset dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Na oryginale właściwe podpisy.

Sygn. akt V ACa 258/13 i V ACz 246/13

UZASADNIENIE

Powód A. U. wniósł pozew przeciwko Skarbowi Państwa - Wojewodzie (...) ostatecznie domagając się zasądzenia od pozwanego na swoją rzecz kwoty 937.540zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu powód wskazał, że swoje roszczenie wiąże z decyzją Wojewody (...) z dnia 27 maja 1997r. stwierdzając nieważność decyzji Kierownika (...) Ż. z dnia 13 maja 1991r. o pozwoleniu na budowę przez niego warsztatu stolarskiego, ponieważ decyzja ta okazała się sprzeczna z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Powód podniósł, że na mocy wyroku Sądu Okręgowego w B. z dnia 25 maja 2003r., sygn. akt (...) uzyskał odszkodowanie od pozwanego w wysokości 300.000zł, zaś w niniejszej sprawie domaga się odszkodowania uzupełniającego w zakresie utraconych korzyści w wysokości 768.000zł w związku z tym, że musiał zaprzestać prowadzenia działalności w Ż. i przenieść zakład do G. oraz kwoty 169.540zł tytułem kosztów przemieszczenia maszyn i urządzeń do G. oraz adaptacji wydzierzawionego pomieszczenia na potrzeby zakładu oraz czynszu dzierżawczego za dwa lata w wysokości 30.000zł.

Pozwany w odpowiedzi na pozew wniósł o jego odrzucenie, ewentualnie oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda na jego rzecz zwrotu kosztów procesu. Pozwany argumentował, że roszczenie powoda było przedmiotem rozpoznania w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w B. z dnia 25 maja 2003r., sygn. akt (...). Nadto pozwany podniósł zarzut przedawnienia roszczenia oraz wskazał, że roszczenie nie zostało wykazane co do zasady jak i co do wysokości.

Sąd Okręgowy w B. wyrokiem z dnia 21 grudnia 2012r. odrzucił pozew w zakresie roszczenia o zapłatę kwoty 169.540zł, oddalił powództwo w pozostałej części, zasądził od powoda na rzecz Skarbu Państwa - (...) zwrot kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 7.200zł, zaś kosztami, od których zwolniony był powód, obciążył Skarb Państwa.

Powyższy wyrok Sąd I instancji oparł na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych:

Decyzją z dnia 13 maja 1991r. Kierownik (...) Ż. udzielił powodowi pozwolenia na budowę warsztatu stolarskiego na działce przy ul. (...) w Ż., zgodnie z przedłożoną przez niego dokumentacją techniczną oraz planem zagospodarowania działki. Na jej podstawie powód wznosił na powyższej działce budynek warsztatu stolarskiego i podjął działalność gospodarczą w zakresie produkcji mebli stylizowanych.

Wojewoda (...) decyzją z dnia 27 maja 1997r. stwierdził z urzędu nieważność powyższej decyzji z powodu jej niezgodności z ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Decyzja ta jest ostateczna. Na skutek odwołania Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego decyzją z dnia 22 lipca 1997r. utrzymał powyższą decyzję z mocy.

Z uwagi na wyeliminowanie z obrotu prawnego decyzji z dnia 13 maja 1991r. powód zaniechał prowadzenia działalności produkcyjnej w wyżej wskazanym budynku. Swoją działalność wraz z maszynami i urządzeniami przeniósł do obiektu położonego w G., który został przez niego wydzierżawiony, a następnie przystosowany do tego celu. Produkcję w nowej siedzibie powód rozpoczął na początku 2000r. Na skutek braku porozumienia z Wojewodą (...) w kwestii wypłacenia należnego odszkodowania powód wystąpił przeciwko Skarbowi Państwa z pozwem o zapłatę kwoty 577.020zł tytułem odszkodowania. Jego roszczenie obejmowało także koszty przeniesienia działalności do G..

Sąd Okręgowy w B. wyrokiem z dnia 26 maja 2003r. zasądził od pozwanego Skarbu Państwa na rzecz powoda kwotę 300.000zł wraz z odsetkami, w pozostałym zakresie oddalając powództwo. W uzasadnieniu Sąd ten wskazał, że zgodnie z treścią art. 160 kpa powód mógł żądać naprawienia jedynie rzeczywistej szkody. Pojęcie "rzeczywistej szkody" zawarte w powyższym przepisie nie obejmuje szkód, które mieszczą się w ramach utraconych korzyści. Sąd zaliczył do tej kategorii także koszty adaptacji hali w G., gdzie powód przeniósł swoją działalność gospodarczą. Z tego względu Sąd ten nie uwzględnił roszczenia powoda w całości. Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z dnia 28 maja 2004r. oddalił apelację pozwanego Skarbu Państwa wniesioną od powyższego orzeczenia. W uzasadnieniu Sąd Apelacyjny wskazał jednak, że szkoda rzeczywista poniesiona przez powoda winna obejmować także wydatki związane z przeniesieniem warsztatu w inne miejsce.

Powód zakończył działalność gospodarczą ze względu na utratę płynności finansowej w 2001r.

Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 23 września 2003r. orzekł, że art. 160 § 1 kpa w części ograniczającej odszkodowanie za niezgodne z prawem działania organu władzy publicznej do szkody rzeczywistej jest niezgodny z art. 77 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. W uzasadnieniu Trybunał wskazał, że wydany wyrok znajduje swoje zastosowanie do szkód powstałych od daty wejścia w życie Konstytucji, czyli od 17 października 1997r. Artykuł art. 160 kpc utracił moc obowiązującą z dniem 1 września 2004r.

Sąd I instancji wskazał, że powyższych ustaleń faktycznych dokonał na podstawie dołączonych do akt dokumentów, zeznań świadków i strony powodowej. Sąd Okręgowy wskazał, że oddalił wniosek dowodowy powoda o dopuszczenie dowodów z opinii biegłego z zakresu ekonomii, finansów i księgowości, albowiem zasadny okazał się zarzut przedawnienia.

Odnosząc się do roszczenia o zapłatę kwoty 169.540zł Sąd Okręgowy wskazał, że jest ono objęte powagą rzeczy osądzonej, ponieważ o roszczeniu tym prawomocnie orzekł Sąd Okręgowy w B. wyrokiem z dnia 26 maja 2003r., sygn. akt (...). Sąd I instancji podniósł, że dla faktu wystąpienia powagi rzeczy osądzonej nie ma znaczenia okoliczność, że w uzasadnieniu wyroku z dnia 28 maja 2004r. Sąd Apelacyjny wskazał, że do "rzeczywistej szkody" winny zostać zaliczone także koszty adaptacji hali, jednak skoro powód nie zaskarżył wyroku Sądu I instancji, to Sąd Apelacyjny nie mógł zmienić tego orzeczenia. Z tego względu Sąd Okręgowy na podstawie art. 199 pkt 2 kpc odrzucił pozew w zakresie dotyczącym wyżej wymienionego roszczenia.

Co się tyczy roszczenia w wysokości 768.000zł z tytułu utraconych korzyści Sąd I instancji uznał zarzut przedawnienia podniesiony przez pozwanego za zasadny. Zdaniem Sądu Okręgowego mając na uwadze treść uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w B. z dnia 26 maja 2003r., sygn. akt (...), termin przedawnienia roszczenia określony art. 442 § 1 kc w brzmieniu poprzednio obowiązującym rozpoczął swój bieg w dniu ogłoszenia wyżej wskazanego wyroku Trybunału Konstytucyjnego. Zaznaczył także Sąd I instancji, że wyrok Trybunału nie wpłynął na sytuację prawną powoda, ponieważ jego skutki odnosiły się tylko do szkód powstałych od dnia 17 października 1997r., czyli od daty wejścia w życie Konstytucji, tymczasem szkoda została powodowi wyrządzona w chwili, gdy decyzja Wojewody (...) z dnia 23 maja 1997r. stała się ostateczna. Mając powyższe Sąd Okręgowy uznał, że przedmiotowe roszczenia w części nieobjętej powagą rzeczy osądzonej przedawniło się z dniem 23 września 2006r. Niezależnie od powyższego Sąd I instancji wskazał, że zgodnie z art. 160 § 6 kpa w brzmieniu poprzednio obowiązującym, roszczenie o odszkodowanie przedawnia się z upływem trzech lat od dnia, w którym stała się ostateczna decyzja stwierdzająca nieważność decyzji wydanej z naruszeniem art. 156 kpa. Zgodnie z tym przepisem roszczenie powoda przedawniło się 22 lipca 2000r., albowiem w dniu 22 lipca 1997r. przedmiotowa decyzja Wojewody (...) stała się ostateczna. Z tych względów Sąd I instancji na podstawie art. 442 § 1 kc oddalił powództwo.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd I instancji orzekł na podstawie art. 98 kpc, zaś o kosztach sądowych na podstawie art. 113 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Pozwany reprezentowany przez (...) wniósł zażalenie na zawarte w wyżej wskazanym wyroku postanowienie o kosztach procesu domagając się dodatkowo zasądzenia kwoty 364zł tytułem poniesionych wydatków na koszty podróży radcy na rozprawy.

Powód zaskarżył powyższy wyrok w części oddalającej powództwo zarzucając Sądowi I instancji:

- 1) niewłaściwe zastosowanie prawa materialnego prowadzące do błędnego przyjęcia, że roszczenie powoda uległo przedawnieniu, ewentualnie nie powstało;
- 2) w konsekwencji niewłaściwego zastosowania prawa materialnego w zakresie wskazanym powyżej niewyjaśnienie wszystkich istotnych okoliczności sprawy mających wpływ na wydanie w sprawie rozstrzygnięcia, a w szczególności nieprzeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu ekonomii oraz finansów i księgowości celem określenia wysokości dochodów, które powód mógłby w okresie, za który domaga się odszkodowania osiągnąć tj. za okres 8 lat biorąc pod uwagę czynniki mikro i makroekonomiczne na rynku usług, które świadczył powód.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty skarżący wniósł o zmianę wyroku i uwzględnienie powództwa, ewentualnie o uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji, a nadto domagał się zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym, które nie zostały opłacone.

Pozwany reprezentowany przez (...) wniósł o oddalenie apelacji w całości i zasądzenie od powoda na rzecz Skarbu Państwa - (...) zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję według norm prawem przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda jest niezasadna.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd I instancji bez naruszenia art. 233 § 1 kpc i przyjmuje je za podstawę własnego rozstrzygnięcia bez potrzeby ponownego ich przytaczania.

Przechodząc do zarzutów naruszenia prawa materialnego w pierwszej kolejności należy wskazać, że Sąd Apelacyjny podziela stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w pełnym składzie w uchwale z dnia 31 marca 2011r. (III CZP 112/10, OSNC 2011/7-8/75, LEX nr 751460, www.sn.pl, Biul.SN 2011/3/12, Palestra 2011/5/154), zgodnie z którym jeżeli ostateczna wadliwa decyzja administracyjna została wydana przed dniem wejścia w życie Konstytucji, odszkodowanie przysługujące na podstawie art. 160 § 1 kpa nie obejmuje korzyści utraconych wskutek jej wydania, choćby ich utrata nastąpiła po wejściu w życie Konstytucji. Przeciwne zarzuty skarżącego w tym względzie stanowiły w istocie polemikę z tym stanowiskiem, a nadto nie zostały poparte przekonującą i logiczną argumentacją, w konsekwencji czego nie zasługiwały na uwzględnienie.

Niezależnie od powyższego nawet gdyby przyjąć za skarżącym, że może on dochodzić roszczenia z tytułu utraconych korzyści, to w dacie wniesienia pozwu tj. 29 grudnia 2010r. (k.2) było już ono przedawnione. Dla oceny roszczenia powoda miał bowiem zastosowanie art. 160 kpa, zaś na gruncie art. 160 § 6 kpa początek biegu terminu przedawnienia trzeba wiązać ze ściśle określonym w nim zdarzeniem tj. wydaniem decyzji stwierdzającej nieważność albo decyzji stwierdzającej, że zaskarżona decyzja została wydana z naruszeniem art. 156 § 1 kpa, a zatem z nim tylko ustawodawca połączył rozpoczęcie biegu terminu przedawnienia roszczeń o odszkodowanie na gruncie tego unormowania, bez względu na to, kiedy powstała związana z nim szkoda, a pośrednio, od kiedy mogło powstać roszczenie o zwrot utraconych korzyści. W okolicznościach rzeczonyj sprawy decyzja taka została wydana 27 maja 1997r., a zatem termin przedawnienia upłynął z dniem 27 maja 2000r. Nawet gdyby uznać, tak jak uczynił to Sąd I instancji, że termin przedawnienia można liczyć od ogłoszenia wyżej wskazanego wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 września 2003r., co nastąpiło 30 września 2003r. (Dz. U. z 30 września 2003r., nr 170, poz. 1660), to także w tym przypadku w dacie wniesienia pozwu roszczenie powoda było przedawnione.

Nie sposób w tym kontekście zgodzić się ze skarżącym, że art. 77 ust. 1 Konstytucji zawiera w sobie swoisty mechanizm odpowiedzialności absolutnej władzy publicznej. Mechanizm przedawnienia, jako instrument podstawowy z zakresu gwarancji pewności prawa i bezpieczeństwa stosunków prawnych, jest oczywiście dopuszczalny również w odniesieniu do roszczeń odszkodowawczych kierowanych przeciwko władzy publicznej. Z tego względu zarzuty skarżącego nie zasługiwały na uwzględnienie.

Mając na uwadze powyższe rozważania przyjąć należy, że nie zachodziła w okolicznościach niniejszej sprawy konieczność przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego z zakresu ekonomii, finansów i księgowości celem określenia wysokości dochodów, które powód mógłby osiągnąć, gdyby szkody mu nie wyrządzono, wobec stwierdzenia, że roszczenie to powodowi nie przysługuje.

Kierując się przedstawionymi motywami Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 kpc oddalił apelację powoda (pkt II sentencji wyroku).

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Apelacyjny orzekł jak w punkcie III sentencji wyroku na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc w zw. z art. 108 § 1 kpc i w oparciu o art. 99 kpc w zw. z § 6 pkt 7 i § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia

Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348) obciążając nimi - zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania - powoda jako stronę przegrywającą postępowanie apelacyjne.

Zażalenie pozwanego jest zasadne.

Słusznie podnosi skarżący, że Sąd I instancji określając wysokość kosztów procesu należnych Skarbowi Państwa - (...) nie uwzględnił, że spisem kosztów, przedstawionym w piśmie z dnia 9 grudnia 2012r. (k.197) i złożonym na rozprawie w dniu 10 grudnia 2012r. (k.199v), objęte zostały także wydatki w postaci kosztów dojazdu radcy (...) na rozprawę z W. do B. w kwocie 364zł. Nie ulega wątpliwości, że wydatki te stanowiły celowe koszty obrony w rozumieniu art. 98 kpc, wobec czego zaskarżone postanowienie podlegało modyfikacji poprzez powiększenie o tę kwotę kosztów procesu, które powód winien zwrócić pozwanemu. Z tych względów Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 kpc orzekł jak punkcie I sentencji wyroku.